

2009-04-23

Revideringsförfarandet i den ekonomiska statistiken, del 2

Olika utgångspunkter i revideringsförfarandet

En första utgångspunkt för revideringsförfarandet i den ekonomiska statistiken är att detta skall vara utformat på ett sådant sätt att de redovisade uppgifterna för varje statistikgren, vid varje tidpunkt, i möjligaste mån är så korrekta som möjligt och att de då samtidigt är konsistenta med motsvarande uppgifter i annan näraliggande och jämförbar statistik.

En annan utgångspunkt är att revideringsförfarandet följer internationella rekommendationer.

En tredje utgångspunkt är att revideringsförfarandet för varje statistikgren bör följa ett fastställt mönster och förutbestämd plan när det gäller hur ofta och när revideringarna skall ske i tiden.

En fjärde utgångspunkt är att fastställa hur stort "felet" bör vara i den statistikuppgift som är föremål för revidering, för att en extra och särskild revidering skall ske, som ligger utanför den ordinarie revideringsplanen.

En femte utgångspunkt är att revideringarna av den ekonomiska statistiken i möjligaste mån bör ske samordnat i tiden mellan statistikgrenar som innehåller samma typ av variabler.

En annan utgångspunkt är att väga den förbättring av statistiken som revideringen åstadkommer i förhållande till den resursinsats som behöver sättas in samt de olägenheter som användarna upplever med revideringen som sådan.

Ytterligare en utgångspunkt kan vara att överväga schemalagda generalrevideringar för både primära och sekundära statistikprodukter och som sker samordnat.

Revideringsförfarandet inom den ekonomiska statistiken har i nuläget inte, på ett systematiskt sätt, sin utgångspunkt i dessa kriterier, men bör i framtiden utformas med en lämplig mix av dessa kriterier som ledstjärnor.

En viktig förutsättning för att revideringsförfarandet skall kunna utvecklas på sikt och ske samordnat inom den ekonomiska statistiken är att detta har stöd i internationella rekommendationer eller helst regelverk. Detta saknas för närvarande. Ett önskemål är att en Eurostat snarast utformar en revideringspolicy som skall gälla för medlemsländerna.

2009-04-23

Revideringar och revideringsförfarande bör ses som en aspekt på statistikens kvalitet och inordnas i det kvalitetsarbete som bedrivs löpande inom SCB. I detta arbete bör - för varje statistikgren - ingå att ta reda på och dokumentera, översiktligt, vilken typ av både fel och revideringar som förekommer, samt frekvensen och storleken på dessa.

Revideringsförfarande och använda data inom NR, BoP och utrikeshandelsstatistiken

Föreliggande studie har koncentrerats på statistikuppgifter rörande utrikeshandel och då främst handeln med varor. De statistikgrenar som här berörs är utrikeshandelsstatistiken, betalningsbalansstatistiken, BoP, och nationalräkenskaperna, NR. Valet har fallit på dessa statistikgrenar beroende på den vikt denna statistik har för samordning av den ekonomiska statistiken i stort. NR utgör ramen i det ekonomiskstatistiska systemet och är en naturlig utgångspunkt vid samordning av den ekonomiska statistiken och utrikeshandelsdata är viktiga uppgifter för en mer samordnad redovisning och för att upprätthålla kvaliteten i den ekonomiska statistiken.

Statistisk information om hur Sveriges export och import av varor utvecklas presenteras av utrikeshandelsstatistiken, och ingår också i presentationen av betalningsbalansen och nationalräkenskaperna. De värden som här avses har från början dels olika värdering, är tagna från olika grunddata vid skilda tidpunkter och har därmed också olika grad av revideringar.

Utrikeshandelsstatistiken använder värdet vid Sverige gräns. Exporten är med andra ord värderad "vid inlastning på den internationella transporten" (f.o.b.) och importen "vid avlastning från den internationella transporten i Sverige" (c.i.f.).

I **betalningsbalansen** är utrikeshandeln värderad "vid inlastning på den internationella transporten" (f.o.b.) både för export och för import. Transportkostnaden till Sverige är alltså inte medräknad i importvärdet utan kommer i stället in i BoP som köp av transporttjänster.

I **nationalräkenskaperna** används numera fakturavärdet. Detta görs för att annan statistik för näringslivet till stora delar bygger på bokföringsinformation och därmed är fakturavärden för export och import de värden om utlandstransaktioner som bäst passar in i NR. Användande av fakturavärden har enligt NR minskat behovet av restposter.

De utrikeshandelsdata som används i sammanställningarna kommer antingen direkt från företagen eller från tullverket som tar in tulldeklarationer från företag på import och export från länder/till länder utanför EU. Transaktioner inom EU rapporteras av företagen till SCB månadsvis. Endast de företag som

2009-04-23

har transaktioner över ett visst värde ingår i undersökningen. Dessa företag beräknas täcka 97% av de totala transaktionerna och deras värden räknas upp till totalnivå. De värden som rapporteras är fakturavärden.

De rapporterade värdena räknas också om – för att uppnå konsistens vid redovisningen av statistiken – till statistiskt värde för redovisning i BoP och utrikeshandelsstatistiken. Omräkningen görs med hjälp av omräkningstal som tagits fram med urvalsundersökning för en begränsad tidsperiod. För närvarande används data från en undersökning från år 2000, men framöver kommer omräkningstal att användas från en ny och större undersökning som genomfördes under 2007.

Transaktioner med länder utanför EU rapporteras till SCB av tullen. Uppgifterna baseras på de tulldeklarationer som skall lämnas av företagen vid export/import. Omräkningstalen för handeln inom EU används också här för att räkna om tullvärdet till fakturavärde vid användning av fakturavärden.

Sveriges utrikeshandel består till mer än 2/3 av handel inom EU.

Revideringsförfarandet inom de olika statistikgrenarna

För **utrikeshandelsstatistiken** finns sedan länge ett utvecklat system för revideringar av statistikuppgifterna. En första preliminär redovisning av statistiken sker i den så kallade Snabben där uppgifterna för varuexporten, varuimporten och handelsnettot presenteras på aggregerad nivå, normalt drygt tre veckor efter redovisningsperiodens slut. Vid samma tidpunkt redovisas den så kallade detaljstatistiken med uppgifter för månaden innan och med fördelning av exporten och importen på varor och länder. Vid denna tidpunkt då statistiken är baserad på ett större inkommet material är de redovisade uppgifterna, även på aggregerad nivå, mer tillförlitliga än vid publiceringen av "Snabben".

I ett första steg sker en löpande rullande revidering av månadsuppgifter i utrikeshandelsstatistiken enligt uppgjord plan:

- i) varje månad revideras detaljstatistiken – vid den officiella presentationen - för de tre närmast föregående månaderna, dvs. när t. ex. marssiffrorna publiceras några veckor in i maj revideras uppgifterna för december, januari och februari.
- ii) när detaljstatistiken för december publiceras i februari revideras två årgångar, dvs. i februari 2009 reviderades de två årgångarna 2007 och 2008. Detta görs bl.a. för att utvecklingstalen skall bli rättvisande mellan de två senaste årgångarna.
- iii) vid behov - då det uppdagade felet är av den storleksordningen att slutsatser baserade på tidigare publicerade data blir påverkade - sker under

2009-04-23

året främst i samband med den ordinarie månadspubliceringen en extraordinär revidering av uppgifter för en eller flera månader bakåt i tiden. iv) en särskild revideringsomgång tas fram och levereras till Eurostat en gång per år. I oktober varje år får Eurostat reviderade uppgifter avseende månadsuppgifterna för närmast föregående år. Inga revideringar lämnas vid detta tillfälle för innevarande år.

För **betalningsbalansstatistiken** har hittills inte något eget utvecklat revideringssystem funnits, men en uppgradering av revideringsförfarandet har startat i år, (se vidare under nästa avsnitt). BoP baseras varje kvartal på många olika statistikällor, däribland på uppgifterna för varuexporten och varuimporten.

Revideringsförfarandet fram t.o.m. kvartal 4 2008 har skett enligt följande princip:

- i) när kvartal 1-3 publiceras revideras samtidigt närmast föregående kvartal.
- ii) när kvartal 4 publiceras revideras kvartal 1-3 för samma år. Vid behov revideras även tidigare år vid samma tidpunkt.
- iii) däremellan förekommer extraordinära revideringar utanför den ordinarie planen:
 - vid metodändringar(BoP-metodik, nya källor, byte av insamlingsmetod m.m.).
 - om nya data på ett avgörande sätt förändrar bilden av utvecklingen för BoP.

Vid revideringarna av BoP sker följande tillämpningar m.m.:

- Inom utrikeshandeln revideras tjänstehandeln enligt följande:
 - - föregående kvartal revideras alltid
 - - vid leverans av kvartal 2 de föregående två åren

Samma undantag som ovan gällande metodändringar och nya data.

För varuhandeln läses i BoP nya reviderade värden in i datafilerna när de finns, men uppdateringar sker bara för perioder enligt den normala revideringspolicyn. Härigenom är det möjligt att löpande följa och jämföra arbetsstrukturen med definitivt publiceringsstruktur och se skillnaderna.

Revideringsförfarandet inom **nationalräkenskaperna** följer sedan länge en plan, som i nuläget ser ut enligt följande:

- i) när kv.1 publiceras i slutet av maj revideras kv.1-4 närmast föregående år.
- ii) när kv.2 publiceras första gången i "Snabben" i början på augusti sker ingen revidering.
- iii) när ordinarie beräkningsomgång för kv.2 publiceras i september revideras kvartal 1.

2009-04-23

iv) när kv.3 publiceras i slutet av november revideras kvartal 1 och 2 samma år samt de två närmast föregående åren avseende både kvartals- och årsuppgifter.

v) när kv.4 publiceras revideras kv.1-3 samma år.

Vid NR-revideringarna berörs samtliga nivåer i räkenskaperna, från lägsta till högsta nivå. En speciell faktor för NR vid revideringarna är att dessa alltid skall föregås av avstämningar vid införandet av de reviderade uppgifterna. Detta verkar bromsande på hela revideringsförfarandet.

SNI-omläggningen till SNI 2008 föranleder en ny generalrevidering av NR till våren 2010. Då sker även revidering av årgångarna 2007 och 2008, som alltså inte kommer att revideras på ett normalt sätt i november 2009.

Internationella rekommendationer och regelverk kring revideringar av utrikeshandelsstatistiken, BoP och NR

Denna studie tar främst upp de rekommendationer för revideringsförfarande i statistiken som EU, via sin statistikbyrå Eurostat, har på medlemsländerna avseende utrikeshandelsstatistik, BoP och NR.

För **utrikeshandelsstatistiken** har EU inga regler på revideringsförfarande inom förordningen, utan här rör det sig om Eurostat:s rekommendationer i s.k. doc meth enligt följande:

i) Eurostat vill ha revideringar i oktober varje år för senaste hel årgång, dvs. för samtliga månader. I oktober 2008 levererades uppgifterna för årgång 2007. Inget är sagt om de revideringarna som vid tidpunkten för leverans föreligger för årgång 2008.

ii) Eurostat får även löpande, varje månad, levererat rullande tremånadersrevideringar från detaljstatistiken. Det innebär att t.ex. i oktober får Eurostat reviderade uppgifter för månaderna maj, juni och juli då uppgifterna för augusti publiceras.

Utrikeshandelsstatistiken lever härvidlag upp till EU:s rekommendationer.

På senare tid har Eurostat även börjat förordna kontroller genom så kallad spegelstatistik. Det innebär att t.ex. uppgifterna för Sveriges export till Finland jämförs med uppgifterna för Finlands import från Sverige och vice versa. Härigenom kan statistiken bli föremål för utredningar och revideringar. Detta kan visa sig bli mycket resurskrävande om detta arbete förs för långt. Utrikeshandelsstatistiken anser sig därför för närvarande inte ha möjlighet att bedriva denna typ av kontroller och analyser på äldre material än senast avslutade statistikårgång, dvs. i detta läge årgång 2008.

2009-04-23

För **betalningsbalansstatistiken** har Eurostat en utarbetad och fastställd revideringspolicy enligt följande:

- i) vid publicering av kvartal 1 och 3 revideras föregående kvartal.
- ii) vid publicering av kvartal 2 revideras de 13 närmast föregående kvartalen, dvs. innevarande år +3 år.
- iii) vid publicering av kvartal 4 revideras de 11 närmast föregående kvartalen, dvs. innevarande år +2 år.

För **nationalräkenskaperna** har Eurostat inga fastställda krav på revideringsförfarande. Rent allmänt vill man ha de bästa siffrorna hela tiden. Ett mer eller mindre outtalat önskemål är att generalrevideringar görs inom en femårsperiod. Här har alltså tillsvidare NR fritt spelrum att utforma sin revideringspolicy utifrån användarnas önskemål och kraven på samordning av den ekonomiska statistiken.

Mot ett förbättrat revideringsförfarande

Under senare tid har en uppgradering skett av revideringsförfarandet inom den ekonomiska statistiken och frågan är vad som i praktiken kan göras ytterligare på kort sikt.

Inom **utrikeshandelsstatistiken** har en minskning av antalet reviderade månader redan skett den senaste tiden från tidigare fyra till nu, enligt plan, tre månader. Detta är en anpassning till den rekommendation som finns för utrikeshandeln internationellt. Det förslag som kom fram i den förra studien innebar att endast till perioden efter skall revidering alltid ske, men om ändringar av sådan storlek upptäcks vid perioden efter, att tolkningen av redovisade data kan bli en annan, skall revidering genomföras och orsakerna förklaras. Skillnaden mellan de två ansatserna är nog hårfin. Det är svårt att föreställa sig att frånvaron av ändringar som faller inom felmarginalen på de nivåer som presenteras kan störa någon.

I den förra revideringsstudien blev rekommendationen – rent allmänt - att i månads- och kvartalsstatistiken skulle antalet generella revideringar begränsas till en, från den preliminära publiceringen till månaden/kvartalet efter. Revideringar därefter skulle endast göras om revideringen är av sådan storlek att slutsatsen baserad på statistiken i fråga påverkas. Dessa senare revideringar skall formellt beslutas om. Meningen bakom detta var och är att minska revideringarna som genomförs, och detta utan att försämra beslutsunderlaget för användarna. Den enda problematiska delen med detta finns i användningen av statistiken på detaljerade nivåer. Här finns en veklig intressekonflikt. En lösning på denna kan vara att separata serier, som alltid

2009-04-23

är uppdaterade till senast rapporterade tal, tas fram för användning vid presentation av information om detaljerade branscher och varugrupper.

Ett sätt att åskådliggöra hur värdenas aktualitet påverkar de data som presenteras vid olika tidpunkter är att jämföra de värden som användes med senare revideringar av dessa värden. I tabellen visas värden för första kvartalets utrikeshandel vid en tidig publicering och vid den publicering som gjordes av utrikeshandeln dagarna före publiceringen av dessa utrikeshandelsdata i BoP och NR.

Publicering av export, import och handelsnetto för kv.1 2008

		Export	Import	Handelsnetto
Utrikeshandeln	25/4	306,6	266,4*	40,2
Utrikeshandeln	26/5	308,0	272,0	36,0
BoP	30/5	310,3	271,0	39,4
NR	30/5	309,3	268,8	40,5

* differensen för importsiffran mellan den 25/4 och 26/5 är anmärkningsvärt stor, bl.a. för att råolja för 2,3 mdr kr har flyttats från april till mars under mellantiden.

Om man med stor digitalisering av produktionen av NR och BoP kunde förkorta tiden för sammanställning och därmed öppna upp för att i slutskedet kunna ta in de senast presenterade värdena från primärstatistiken, då skulle en av orsakerna till denna typ av differenser falla bort.

Den differens som beror på skillnaden i värdering, dvs. att utrikeshandeln redovisas f.o.b. – c.i.f., BoP f.o.b. – f.o.b. och NR med fakturavärdet kommer dock att kvarstå. Men genom att sammanställa tabeller med samma grundvärden kan skillnaderna som beror på värdering belysas mellan de tre värderingarna. Sådana tabeller bör sammanställas, presenteras och kommenteras åtminstone årligen.

Som tidigare omnämnts så pågår en uppgradering av revideringsförfarandet inom **betalningsbalansstatistiken**. En anpassning sker nu till den revideringspolicy som Eurostat förordar. Ett första steg i denna riktning tas redan fr. o. m. publiceringen av första kvartalet 2009. Om något år beräknas denna process vara slutförd så att revideringsförfarandet för BoP helt följer Eurostats revideringspolicy.

Den senaste tiden har också nya rutiner tagits fram inom BoP så att nya uppdaterade och reviderade värden över utlandstransaktionerna i NR mer eller mindre automatiskt och kontinuerligt förs över till BoP:s register. Detta bör leda till en förbättrad konsistens av uppgifterna i BoP i förhållande till den version som finns i NR.

2009-04-23

Trots detta kan avvikelser i utrikeshandelsdata ändå föreligga mellan BoP och NR, vilket bland annat sammanhänger med att beräkningsprocessen i BoP är förhållandevis lång och längre än i NR. Man måste låsa registren för bearbetning i så god tid före publiceringen att sent införda revideringar från NR inte alltid hinner tas om hand i BoP. Det leder ibland till att revideringar införs i BoP ett kvartal efter dessa finns i NR. För att få mer tid att ta hand om sent inkomna revideringar och eliminera denna ”felkälla” planerar nu BoP att flytta fram publiceringsdatum för sin kvartalsstatistik några dagar. I den nuvarande publiceringsplanen publiceras BoP och NR ofta samma dag eller med endast någon dags avvikelse från varandra.

Nationalräkenskaperna befinner sig i en annan position än den för primärstatistiken. Deras uppgift i revideringsförfarandet är främst att ta hand om de senaste revideringarna i primärstatistiken och behandla dem så snabbt att man hinner få med dem för samma period som primärstatistiken. I detta sammanhang önskar sig NR ett bättre utvecklat signalsystem mellan primärstatistiken och NR så att NR alltid får reda på åtminstone större fel i tid.

I nuläget finns en källa till avvikelse mellan utrikeshandelsstatistiken och NR avseende export- och importuppgifterna, och som kan elimineras vid en ändring av revideringsförfarandet. Det hänger samman med att man har olika planer för revideringar i de två statistikgrenarna. När utrikeshandeln publicerar detaljstatistiken för december, och därmed fjärde kvartalet 2008, i februari, revideras förutom kv. 1-3 2008 även årgång 2007. När NR beräknar och publicerar fjärde kvartalet ingår inte i deras revideringsplan att ta hand om nya uppgifter för 2007. Detta leder till olika utvecklingstal mellan 2007 och 2008 för export- och importuppgifterna i NR och utrikeshandeln. Föreslås därför att utrikeshandeln levererar den reviderade årgången t-1 till NR i oktober i samband med att dessa uppgifter levereras till Eurostat. Då kan NR få med dessa revideringar i sin ordinarie revideringsomgång vid publiceringen av tredje kvartalet i november.

Även vid en långtgående anpassning och samordning av revideringsförfarandet mellan de olika statistikgrenarna kommer det alltid att kvarstå avvikelser i de redovisade uppgifterna mellan statistikgrenarna. Det beror på att NR:s uppgifter inte är direkt jämförbara med motsvarande uppgifter i primärstatistiken eftersom NR ofta behöver göra tillägg och korrigeringar för att få data som svarar mot NR:s krav och definitioner. Vid sammanställningarna konsistensprövas också uppgifterna från olika källor. Om tillgängliga data inte ger en samstämmig bild av den ekonomiska utvecklingen måste justeringar vidtas i NR. Definitionsskillnader mellan NR och primärstatistiken finns bland annat för utrikeshandeln, företagens investeringar och industriproduktionen.

2009-04-23

Kan ändringar i de internationella riktlinjerna väntas?

Under den senaste tiden har de internationella statistikreglerna diskuterats och nya nomenklaturer införts. Det är därför inte att vänta att ändrade riktlinjer för revideringsförfarandet skall komma upp på dagordningen inom de närmast åren. Det troliga är att insamlingen av BoP kommer att rapporteras f.o.b. - f.o.b., att utrikeshandelsstatistiken rapporteras f.o.b. – c.i.f. och att NR i flertalet länder kommer att rapportera utrikeshandeln f.o.b. – f.o.b. medan Sverige och några andra länder till använder fakturavärden.

Användande av dessa olika typer av värderingar gör att pedagogiska tabeller om hur de olika värdena hänger ihop blir än mer angelägna.

Frågan är hur anpassningsprocessen här kommer att ske i ett längre perspektiv. Fakturavärdet är det värde som är enklast för uppgiftslämnaren att rapportera. Vid användning av fakturavärde kan man förvänta sig färre och mindre fel vid rapporteringen än vid användning av statistiska värden. Det är också troligt att statistikmyndigheterna är bättre rustade att transformera fakturavärden till statistiska värden vid landets gräns. Därför är det troligt att fakturavärden i det längre perspektivet kommer att samlas in också internationellt. Men tiden tycks inte vara mogen för detta ännu.

Information inpassat i sammanhanget

Vid publicering av resultaten från en statistisk undersökning kan jämförelser endast göras med andra värden i denna statistik och omgång samt med resultaten från föregående rapportering.

Vid sammanställning av BoP och NR kan information om export och import jämföras med alla finansiella transaktioner med omvärlden respektive med uppgifterna om produktion, användning och inkomster. Vid dessa sammanställningar kan primärstatistikens data behöva justeras.

De problem som här uppstår bör dokumenteras och diskuteras med primärstatistikens producenter. Därifrån kan kunskap utvinnas som kan användas för förbättringar av både primärstatistiken och sekundärstatistiken. Dokumentation och beskrivningar av problemen bör tas fram och distribueras både till producenterna och till användarna.